

Transect-rapport 1352

Hooge Mierde, De Wildert 4a Gemeente Reusel – De Mierden (NB)

Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek
door middel van Proefsleuven (IVO-P)

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Hooge Mierde, De Wildert 4a. Gemeente Reusel – De Mierden (NB). Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P).
Rapportnummer	Transect-rapport 1352
Auteur	N. de Vries MA
Versie	Concept, versie 1.0
Datum	19-07-2017
Projectnummer	17040028
Onderzoeksmelding	4553223100
Opdrachtgever	Van Dun Advies Dorpsstraat 54 5113 TE Ulicoten
Uitvoerder	Transect b.v. Australiëlaan 5-a 3526 AB Utrecht
Bevoegde overheid	Gemeente Reusel – De Mierden
Adviseur namens bevoegde overheid	Mevr. R. Berkvens
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Utrecht
Omslagafbeelding	Foto van het plangebied

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven Senior KNA-Archeoloog	24-07-2017	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Van Dun Adviseurs heeft Transect b.v.¹ in juli 2017 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan De Wildert 4a in Hooge Mierde (gemeente Reusel – De Mierde). Ten tijde van het onderzoek waren de oude opstallen reeds gesloopt en was er gestart met de bouw van een nieuwe kapschuur in het plangebied. De rest van het plangebied lag grotendeels braak. Een klein deel van het plangebied was in gebruik als tuin (figuur 1).

Aanleiding voor het onderzoek is de geplande nieuwbouw van enkele woningen in landelijke stijl in het plangebied. Het doel van het onderzoek is het vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische vindplaatsen in het plangebied. Het grootste deel van het plangebied wordt niet onderzocht; dit deel is al diep verstoord door de voormalig varkensschuren die diep onderkelderd waren.

Resultaten

Uit het proefsleuvenonderzoek blijkt dat de waarnemingen uit het booronderzoek grotendeels bevestigd kunnen worden. In een groot deel van het plangebied is de bodem diep verstoord geraakt door vergravingen in de recente tijd. Ook zijn de enige sporen die zijn aangetroffen te herleiden naar de recente tijd, getuige het materiaal wat erin is aangetroffen. Uit deze gegevens kan worden geconcludeerd dat er geen archeologische vindplaats in het plangebied aanwezig is.

Advies

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat de oorspronkelijke bodem in een groot deel van het plangebied reeds verstoord is, en dat eventueel aanwezige archeologische resten al vergraven zijn sinds de jaren '60, of met de bouw van het varkensbedrijf. Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek en tabel 2 wordt geadviseerd het plangebied vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen. De kans dat met de werkzaamheden een archeologische vindplaats verstoord wordt, is klein. Een proefsleuvenonderzoek betreft een steekproef. Indien de opdrachtgever tijdens grondwerkzaamheden archeologische restanten aantreft, is deze verplicht volgens de Erfgoedwet om dit te melden bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Reusel – De Mierden.

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.0, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	4
2.	Resultaten vooronderzoek	6
3.	Gespecificeerde archeologische verwachting	8
4.	Aard, doel en onderzoeksvragen.....	9
5.	Onderzoeksmethodiek	11
6.	Resultaten veldonderzoek.....	12
7.	Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	16
8.	Conclusies, waardestelling en selectieadvies.....	18
9.	Geraadpleegde bronnen	20
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	21
Bijlage 2.	Allesporenkaart	22
Bijlage 3.	Vlaktekeningen.....	23
Bijlage 4.	Sporen- en lagenlijst.....	24
Bijlage 5.	Vondstenlijst.....	27

1. Aanleiding

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Reusel – De Mierden
Plaats	Hooge Mierde
Toponiem	De Wildert 4a
Kaartblad	50H
Perceelnummer(s)	2061, 2062
Centrumcoördinaat	137.043 / 378.864
Oppervlakte plangebied	5250 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	3200 m ²
Huidig grondgebruik	Braakliggend, tuin

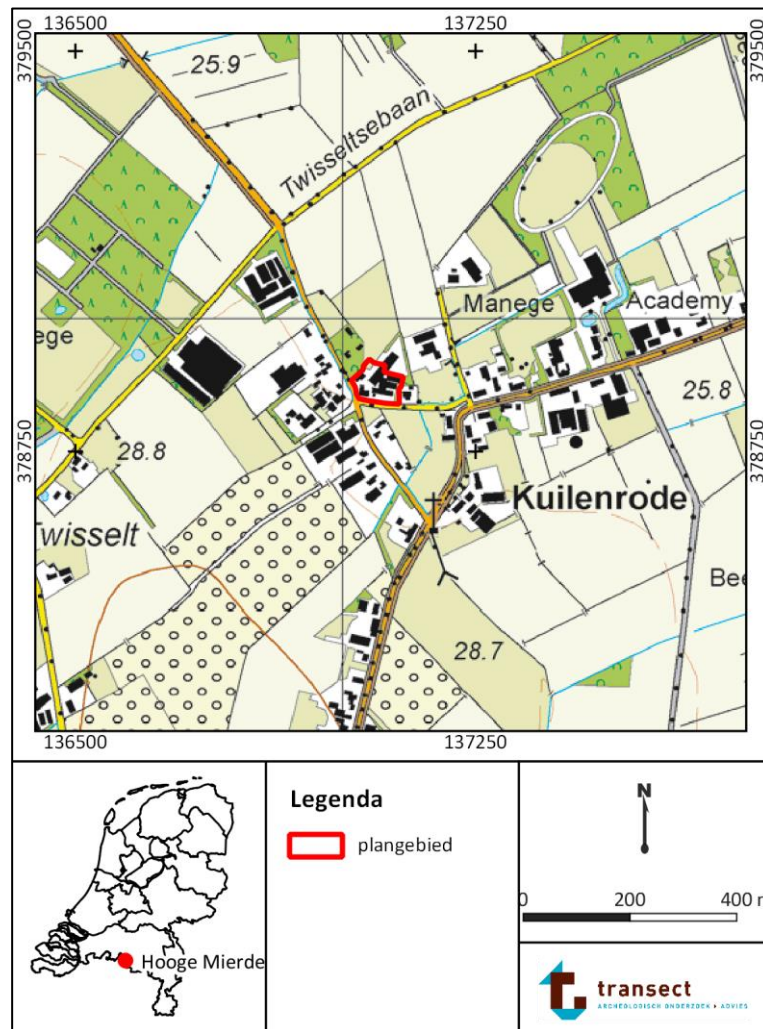
In opdracht van Van Dun Adviseurs heeft Transect b.v.² in juli 2017 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan De Wildert 4a in Hooge Mierde (gemeente Reusel – De Mierden). Ten tijde van het onderzoek waren de oude opstallen reeds gesloopt en was er gestart met de bouw van een nieuwe kapschuur in het plangebied. De rest van het plangebied lag grotendeels braak. Een klein deel van het plangebied was in gebruik als tuin (figuur 1).

Aanleiding voor het onderzoek is de geplande nieuwbouw van enkele woningen in landelijke stijl in het plangebied. Het doel van het onderzoek is het vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische vindplaatsen in het plangebied. Het grootste deel van het plangebied wordt niet onderzocht; dit deel is al diep verstoord door de voormalig varkensschuren die diep onderkelderd waren.

In het plangebied heeft reeds een bureau- en booronderzoek plaatsgevonden (Exaltus en Orbons 2016). Uit dit onderzoek blijkt dat het plangebied grotendeels verstoord is en de kans op intacte podzolbodems klein is. Op de locaties waar de bodem niet compleet verstoord was, zijn met een megaboer monsters genomen. De monsters zijn gezeefd, maar in de residuen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Tevens is in dit onderzoek een mogelijke dalvormige laagte aangetroffen langs de noordwestrand van het plangebied. Gezien de mate van verstoring is er geen vervolgonderzoek aanbevolen. Het bevoegd gezag wenste echter een verder onderzoek in de vorm van een archeologisch proefsleuvenonderzoek.

Het vervolgonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met het voor dit onderzoek opgestelde Programma van Eisen (PvE; Orbons 2017) en de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.0.

² Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.0, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

Figuur 1. Topografische kaart met de locatie van het plangebied.

2. Resultaten vooronderzoek

Voorafgaand aan dit proefsleuvenonderzoek is een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) gecombineerd met een Inventariserend Veldonderzoek (IVO; verkennende fase) uitgevoerd om de archeologische verwachting van het plangebied te specificeren. De belangrijkste gegevens en resultaten van deze onderzoeken worden in dit hoofdstuk kort benoemd. Voor nadere details (en kaartmateriaal) wordt verwezen naar de rapportage van het desbetreffende vooronderzoek (Exaltus en Orbons 2016).

Landschappelijke achtergronden

Tijdens de laatste ijstijd heerste er in Nederland een poolklimaat. Doordat er geen vegetatie kon groeien had de wind vrij spel en werd er in grote hoeveelheden dekzand afgezet. Hierdoor zijn de oudere afzettingen van de Maas afgedekt geraakt. Deze afzettingen bestaan veelal uit grof grindhoudend zand. Lokaal liggen deze afzettingen dicht onder het maaiveld.

Geomorfologie, bodem en grondwater

Het plangebied is gelegen in een gebied met terrasafzettingsswellingen. Deze zijn op de op de gemeentelijke kaart van het fysische landschap aangegeven als lage zandgronden. Deze terrasafzettingsswellingen worden ten westen van het plangebied doorsneden door een dalvormige laagte. Op de drogere delen van het plangebied worden veelal veldpodzolgronden verwacht. Deze worden gekenmerkt door een uitspoelingshorizont (E-horizont) en een inspoelingshorizont (B-horizont). Binnen het plangebied wordt verwacht dat deze podzolbodem afgedekt is door een esdek in de vorm van een hoge zwarte enkeerdgrond.

Archeologische waarden

In de omgeving van het plangebied zijn twee archeologische vindplaatsen bekend, beide op een afstand van ongeveer een kilometer van het plangebied. AMK-terrein 2124 ligt tegen de westrand van het onderzoeksgebied. Hier zijn vuursteenvondsten uit het mesolithicum gedaan. Deze zijn aangetroffen op een dekzandrug aan een bosrand. Op deze rug bleek het podzolprofiel nagenoeg intact te zijn. De waarneming 423482 ligt tegen de zuidrand van het onderzoeksgebied. In dit plangebied zijn grotendeels intacte enkeerdgronden aangetroffen die bestaan uit een plaggendeek met daaronder testanten van de oorspronkelijke podzolgrond of C-horizont (noordoostelijk deel) of een akkerlaag (westelijk deel). Hierin zijn aardewerkresten aangetroffen uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd, evenals enkele scherven aardewerk uit de periode late ijzertijd tot Romeinse tijd. Ruim honderd meter ten zuiden van het plangebied wordt op de gemeentelijke beleidskaart de voormalige hofstede Culitsrode aangegeven. Het betreft de locatie van een voormalige pachtboerderij van de abdij van Averbode die waarschijnlijk uit 1303 stamt en ook bekend staat onder de naam: hofstede van Culitsrode (Kuilenrode). Tezamen met een voormalige pastorie en mogelijk nog zichtbare resten van omgrachting, ligt dit terrein aan de Poppelsedijk 1a en 3. In de omgeving van het plangebied (minder dan een halve kilometer daar vandaan) ligt slechts één eerder onderzocht gebied. Het betreft de onderzoeksmelding 24604 die op vierhonderd meter ten oosten van het plangebied ligt en een booronderzoek van BAAC uit 2007 betreft. Hierbij zijn geen archeologische waarden aangetroffen.

Historische achtergronden

Hooge Mierde vormde oorspronkelijk één parochie met Lage Mierde. Het patronaatsrecht daarvan was tot 1212 in handen van de Abdij van Floreffe maar ging in dat jaar over op de abdij van Averbode. Ten zuiden van het plangebied lag een pachtboerderij van de abdij van Averbode, die waarschijnlijk uit 1303 dateert en ook bekend stond als de hofstede van Culitsrode (Kuilenrode). In Hooge Mierde werd de heilige Odrada vereerd. Bisschop Nicolaas Zoesius schonk de parochiekerk op 9 augustus 1617 een

relikwie van deze heilige. Tot het einde van de 18e eeuw behoorde Hooge Mierde tot het Kwartier van Oisterwijk en het vormde daarin, samen met Lage Mierde en Hulsel, een vrijheid waarvan het domein net als het plangebied in de buurtschap Kuilenrode lag, terwijl het bestuurlijk centrum in Lage Mierde lag. Volgens de kaart van de historische landschappen en historische relictten ligt het plangebied van oudsher binnen een historische kern.

Verkennd booronderzoek

De resultaten van het booronderzoek laten zien dat langs de noordwestrand van het plangebied een laagte heeft gelegen waarin veen is gevormd. Het veen dat onderin boring 6 is aangetroffen kan zowel natuurlijk veen betreffen als veen dat is gevormd in een waterpoel. Mogelijk vormde de latere waterpoel een restant van de voormalige (natuurlijke) laagte waarin veen is gevormd. Mogelijk betreft het een noordelijke aftakking van de dalvormige laagte die pal ten oosten van het plangebied ligt. Dit lijkt in overeenstemming te zijn met de AHN-gegevens. Overigens lijkt het om een dalvormige laagte met veen te gaan in plaats van een dalvormige laagte zonder veen, zoals de geomorfologische kaart aangeeft. Uit de resultaten van de boringen 17 en 23 valt af te leiden dat oorspronkelijk binnen de bebouwde delen van het plangebied de C-horizont van een dekzandbodem aanwezig was vanaf ongeveer dertig centimeter beneden het maaiveld. Archeologische sporen (ook die van wegen) zullen derhalve vanaf dit niveau in de ondergrond aanwezig zijn geweest. Dit sporenniveau is echter door graaf- en bouwactiviteiten tot in het onder het dekzand gelegen sterk lemige zand, verloren gegaan. De bodemverstoring bedraagt vrijwel overal op de bebouwde delen van het plangebied een meter of meer. De grote, zuidwest – noordoost gerichte stal op het centrale deel van het plangebied is tot twee meter diepte onderkelderd en de beide gebouwen ten zuidoosten hiervan, tot een diepte van 1,3 meter. Op de boorpunten 1, 3, 7, 8, 17, 23 en 30, is in verband met de relatief geringe bodemverstoring, nageboord met een edelmanboor met een diameter van vijftien centimeter. Het zeven van het hiermee opgeboorde materiaal heeft echter geen relevante archeologische indicatoren opgeleverd.

3. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	Lage archeologische verwachting
Periode	Middeleeuwen
Stratigrafische positie	Vanaf maaiveld
Complextypen	Nederzetting, dorpskern

Kans op archeologische waarden

Vanuit de resultaten van het bureau- en booronderzoek is de kans op het aantreffen van intacte archeologische waarden laag. Uit de boringen blijkt dat een groot deel van het plangebied reeds verstoord is. Er is maar in een klein deel van de boringen een restant van een podzolbodem aangetroffen. In delen van het plangebied is de bodem zelfs tot meer dan een meter onder maaiveld geroerd. Dit tezamen maakt dat de kans op archeologische waarden klein is.

Periode

Vanuit de resultaten van het bureau- en booronderzoek en de landschappelijke ligging van het plangebied geldt er een verwachting op resten vanaf het Laat- Paleolithicum tot aan de Nieuwe tijd waarbij de nadruk ligt op resten vanaf de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd.

Stratigrafische positie

De resten kunnen vanaf maaiveld verwacht worden. Resten ouder dan de Late Middeleeuwen kunnen aan de basis van een eventueel aanwezig esdek verwacht worden. Uit de boringen blijkt echter dat dit esdek niet is aangetroffen.

Complextypen

Op basis van de historische kaarten worden met name nederzettingscomplexen verwacht, met aanverwante off-site verschijnselen, zoals begravingen, en sporen van landinrichting.

4. Aard, doel en onderzoeksvragen

Het archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd in de vorm van een Inventariserend Veldonderzoek – Proefsleuven (IVO-P, KNA 4.0 - protocol 4003). Het doel van het onderzoek, zoals opgesteld in het PvE, is het toetsen van de archeologische verwachting waarbij extra informatie wordt verkregen over de bekende archeologische waarden, en door het nader inventariseren en waarderen van archeologische vindplaatsen. Daarbij dient de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats te worden vastgesteld. Indien een vindplaats wordt aangetroffen dient de inhoudelijke en fysieke kwaliteit (aard, datering, karakter, omvang, gaafheid, conservering) te worden bepaald. Er dienen gegevens verzameld te worden met betrekking tot:

- De archeologische relevante kenmerken en kwaliteiten van landschap en bodem van het onderzoeksgebied.
- De fysieke kwaliteit van vindplaatsen en hun landschappelijke context.
- De inhoudelijke kwaliteit van vindplaatsen.

Het onderzoek moet binnen de Erfgoedverordening 2001 van de Gemeente Reusel – De Mierden vallen. Met dit kader in gedachten zijn de onderstaande onderzoeksvragen opgesteld.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

In hoeverre zijn er binnen het plangebied (behoudenswaardige) archeologische vindplaatsen aanwezig?

Om deze centrale vraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

Gaafheid en conservering van de vindplaatsen:

1. In welke lagen of zones zijn behoudenswaardige archeologische resten aanwezig?
2. Wat is de mate van conservering en gaafheid van de archeologische resten?

Perioden en sites:

3. Indien er archeologische resten aanwezig zijn, kunnen er binnen de vindplaats aparte vondst- of sporen clusters onderscheiden worden, en zo ja, op welke gronden?
4. Wat is de begrenzing en de ruimtelijke spreiding, zowel in horizontale als verticale zin en wat is de onderlinge samenhang?
5. Wat is per vondst- of sporencluster:
 - a. de ligging (inclusief diepteligging) en begrenzing
 - b. de geologische en/of bodemkundige eenheid
 - c. de omvang (inclusief verticale dimensies)
 - d. aard /complexiteit / functie
 - e. de samenstelling van de archeologische resten (grondsporen en mobilia)
 - f. de vondst- en spoordichtheid
 - g. de stratigrafie
 - h. de ouderdom, periodisering, typochronologische classificatie
6. Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (*off-site*-patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen, *et cetera*?
7. Zijn er aanwijzingen voor agrarische en/of ambachtelijke activiteiten? Zo ja, waaruit blijkt dat en welke kenmerken zijn hieraan naar analogie van vraag 6 te geven?
8. Kunnen meerdere bewoningsfasen onderscheiden worden?

Landschap en bodem:

9. Hoe is de opbouw van het profiel in bodemkundige, lithologische en lithogenetische zin? Wat zijn de kenmerken van de stratigrafische eenheden? Is er sprake van loopvlakken, begraven bodems, ophogingslagen of cultuurlagen?
10. Wat is het paleo-ecologische potentieel van het onderzoeksgebied? Liggen in de omgeving locaties die voor analyse bemonsterd kunnen worden?
11. Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat is het effect daarvan op de archeologische resten?

Indien de proefsleuven leiden tot een opgraving, spelen de volgende onderzoeksvragen een rol:

Synthese

12. Hoe kan na dit onderzoek de bewonings- en gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied beschreven worden? In welke mate is er sprake van discontinuïteit of continuïteit?
13. Hoe en waarom heeft de locatie het geconstateerde gebruik verloren (indien dat het geval is) en wat is er daarna gebeurd? Wat is de relatie met het huidige gebruik van de locatie?
14. Wat is de relatie tussen de onderzoekslocatie en het landschap in de omgeving, voor, tijdens en na de onderzochte periode?

Waardebepaling

15. Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen; complextypen, periode, sites)? Beschrijf en beredeneer de verschillen in waarde.

Conclusie, evaluatie, aanbevelingen

16. Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van deze vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting over de fysieke en inhoudelijke kwaliteit daarvan?
17. Welk risico lopen de geconstateerde archeologische waarden door de voorgenomen verstoring? Is behoud of verder onderzoek vanuit AMZ-perspectief gewenst?
18. Welke strategische en methodische aanbevelingen kunnen worden gegeven voor vervolgonderzoek, zowel binnen dit onderzoeksgebied als in aangrenzende of naburige percelen?

5. Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek vond plaats op 13 juli 2017. In het plangebied zijn drie sleuven gegraven. De sleuven zijn gegraven met een graafmachine voorzien van een gladde bak tot het niveau van de onverstoorde bodem of tot waar grondsporen zichtbaar werden. Tijdens het graven zijn de ontstane vlakken en profielen geïnspecteerd op de aanwezigheid van sporen, archeologisch relevante lagen en vondsten. Hierbij is gebruik gemaakt van een metaaldetector. Ook is de uitgegraven grond (de stort) visueel en met de metaaldetector geïnspecteerd op vondstmateriaal. De ontgravingsgrenzen, spooromtrekken, verstoringsomtrekken, vlakhoogtes en maaiveldhoogtes zijn gemeten met een dGPS en beschreven in een database. Een selectie van de sporen is gecoupeerd, gefotografeerd en getekend. Het afsteken van de putwanden is gedaan om inzicht te krijgen in de bodemopbouw. In alle putten zijn door de weinig complexe bodemopbouw twee profielkolommen per put afgestoken. Vier van de profielen zijn gedocumenteerd, twee profielen zijn slechts gefotografeerd, vanwege de compleet verstoorde opbouw. Vondsten zijn verzameld per spoor of per vak van 2 x 2 m.

Werkput 1 is ten opzichte van het plan iets naar het noorden verschoven en iets westelijk gekanteld. Dit vanwege de aanwezigheid van een eik met een diameter van ca. 50 cm. Door de put iets te verplaatsen kon de eik worden gemeden en is omvalgevaar van de boom voorkomen. De put is aangelegd ter plaatse van een oude oprit. Volgens de eigenaar heeft deze oprit daar altijd al gelegen. De eigenaar heeft het perceel van zijn vader overgenomen. Werkput 1 is 13,96 m lang en 4,17 m breed geworden. Het vlak ligt tussen 26,17 en 26,27 m +NAP, waarmee de put tussen 50 en 56 cm diep is.

Werkput 2 is aangelegd volgens plan en 14,10 m lang en 3,85 m breed geworden. Het vlak ligt tussen 25,85 m +NAP in het westen en 26,23 m +NAP in het oosten. Hiermee is de put 1,26 en 0,67 m diep. Dit is te verklaren doordat er in het westen van de put een natuurlijke laagte aanwezig is. Deze laagte is opgevuld, zodat het terrein geëgaliseerd kon worden. In het westen van de put is hierdoor een bouwvoor van ca. 1 m dik aanwezig.

Werkput 3 is ten opzichte van het plan iets naar het noorden verschoven. Dit door de aanwezigheid van bouwpuin, en door de in aanbouw zijnde schuur het gebrek aan ruimte om de uitgegraven grond kwijt te kunnen. De put is 13,51 m lang en 3,67 m breed. Door de diepe verstoring, veroorzaakt door graafwerkzaamheden, ligt het vlak tussen 25,43 m +NAP en 25,59 m +NAP. Hiermee is de put tussen 1,69 en 1,52 m diep.

6. Resultaten veldonderzoek

Lithologie

De bodemopbouw in het plangebied is relatief eenduidig. De toplaag wordt gevormd door een matig siltig, matig fijn zand, die een bruingrijze tot zwartbruingrijze kleur heeft, en sterk gevlekt is. De laag is geïnterpreteerd als een verstoorde bouwvoor. In de laag is veel bouwpuin aanwezig, zoals fragmenten machinaal vervaardigd baksteen en beton, en plastic. In put 2 is zelfs plastic aangetroffen aan de basis van de laag, op 1 m -Mv (figuur 2).

Figuur 2. Profiel in werkput 1.

Hieronder is een laag lichtgeelwit, matig fijn, zeer fijn zand aanwezig, wat in werkput 1 leembandjes bevat. Dit is geïnterpreteerd als de C-horizont. De overgang tussen beide lagen is scherp, wat betekent dat de top van de C-horizont verstoord is geraakt. In werkput 2 is tussen beide lagen een gemengde laag aanwezig, die geïnterpreteerd is als een ploeglaag van recente aard (figuur 3; S.2002).

Figuur 3. Profiel in werkput 2.

In werkput 3 is een omgewerkt pakket van 1,60 m dik aangetroffen. Hieronder is de C-horizont aanwezig. De C-horizont lijkt op deze locatie verspoeld te zijn, getuige de grillige structuur van de ondergrond (figuur 4).

Figuur 4. Vlak in werkput 3.

Sporen en structuren

In totaal zijn 15 spoornummers uitgedeeld. Het betreft allen recente sporen, gebaseerd op de fragmenten modern baksteen, beton, of fragmenten aardewerk gefabriceerd in de jaren '60 van de vorige eeuw.

Werkput 1

In deze werkput zijn negen sporen aangetroffen. Vijf van deze sporen lijken bij dezelfde structuur (erfafscheiding) te hebben gehoord (S.4 – 8). Deze sporen zijn vierkant, ondiep (10 cm) en bevatten fragmenten machinaal vervaardigd baksteen en beton.

Iets noordelijk van de paaltjes is een iets groter, rond, eveneens ondiep (16 cm) spoor gelegen (S.3). Bovenin dit spoor op vlakniveau is een aantal bakstenen gelegen wat oorspronkelijk in een soort verband gelegen lijkt te hebben maar gronden gesloopt of stukgereden is. Mogelijk is dit een restant van een poertje, maar dit is onzeker (figuur 5). Het kan ook opvulling van een kuil in de oprit geweest zijn.

Figuur 5. Coupefoto van spoor 3.

Ten slotte zijn in het noordelijke uiteinde van de put drie sporen gelegen waarvan de datering iets onduidelijker is. De sporen zijn qua kleur identiek aan de overige sporen in de put, wat kan duiden op een gelijke datering, maar in tegenstelling tot de overige sporen, ontbreekt materiaal in de sporen. Uitbreiding om eventuele verdere sporen te onderzoeken was niet mogelijk. Midden tussen de sporen was een grote verstoring aanwezig, veroorzaakt door een rioolbuis, die nog aanwezig was. Tevens zou het volgen van de sporen betekenen dat de put in de boswal zou moeten worden aangelegd. Gezien de omvang van de bomen is hier vanaf gezien. Dit in combinatie met de verstoring veroorzaakt door de rioolbuis maakte de kans groot dat er geen sporen meer aanwezig waren.

Werkput 2

In deze put zijn zes spoornummers uitgedeeld. Twee hiervan betrof twee noord-zuid georiënteerde greppels in het laagst gelegen deel van de sleuf. In de vullingen van de greppels zat materiaal wat dateert uit de jaren '60 van de vorige eeuw. De greppels hebben vermoedelijk verband gehouden met

landinrichting en zijn gedempt ten tijde van de bouw van de varkenshouderij. De greppels liggen te dicht op elkaar om een perceelscheidende functie te hebben. Mogelijk zijn de greppels gebruikt voor afwatering.

De overige sporen in de put betreffen ondiepe kuilen, waar sporadisch modern baksteen in aanwezig is. Door de diepte van de sporen lijkt het waarschijnlijk dat dit ondiepe kuilen met een onbestemde functie waren. Er zijn geen aanwijzingen om aan te nemen dat dit paalkuilen betreffen.

Werkput 3

In deze werkput zijn vanwege de diepe verstoring geen sporen aangetroffen.

Vondsten

In totaal zijn 6 vondstnummers uitgedeeld die in totaal 16 vondsten bevatten. De categorieën die vertegenwoordigd zijn, zijn keramiek, glas en bouw materiaal. De verdeling in aantallen is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1. Overzicht vondsten per materiaal categorie.

Categorie	Aantal	Percentage
Glas	1	6,25
Keramiek	12	75,00
Bouw materiaal	3	18,75
<i>Totaal</i>	<i>16</i>	<i>100,0%</i>

Het glas bestaat uit een fragment dikwandig glas van een fles of pot. Het betreft modern glas, en is groen van kleur.

Er zijn 12 fragmenten keramiek aangetroffen, waarvan respectievelijk 2, 3, en 4 scherven tot dezelfde individuen behoren. Deze individuen bestaan uit een modern theekopje van wit porselein, een dikwandige, ronde pot van moderne makelij wat rond de jaren '60 in de mode was, en een roodbakend stuk aardewerk, waarvan de vorm niet goed te herleiden is, maar wat wel uit de recente tijd lijkt te stammen.

In de categorie bouw materiaal zijn twee fragmenten baksteen verzameld. Deze zijn beide rood van kleur en hard gebakken en regelmatig van vorm. Dit tezamen betekent dat de stenen machinaal zijn vervaardigd. Het laatste fragment bestaat uit een stuk van een grijze plavuiz.

7. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Gaafheid en conservering van de vindplaatsen:

1. *In welke lagen of zones zijn behoudenswaardige archeologische resten aanwezig?*
In de top van de C-horizont zijn sporen aangetroffen. Deze sporen betreffen allen sporen uit de recente tijd. De resten zijn niet behoudenswaardig.
2. *Wat is de mate van conservering en gaafheid van de archeologische resten?*
De mate van conservering van de aangetroffen sporen is goed te beschouwen. Gezien de ouderdom (vanaf de jaren '60) is dit niet verwonderlijk.

Perioden en sites:

3. *Indien er archeologische resten aanwezig zijn, kunnen er binnen de vindplaats aparte vondst- of sporen clusters onderscheiden worden, en zo ja, op welke gronden?*
Er zijn geen archeologische resten aangetroffen. De aangetroffen sporen stammen uit de recente tijd. Van de sporen die zijn aangetroffen kunnen er vijf mogelijk bij dezelfde erfafscheiding horen (S. 4-8) en twee greppels die mogelijk verband houden met ontwatering van de laagte (S.12 en S.14).
4. *Wat is de begrenzing en de ruimtelijke spreiding, zowel in horizontale als verticale zin en wat is de onderlinge samenhang?*
Er is geen sprake van begrenzing of onderlinge samenhang.
5. *Wat is per vondst- of sporencluster:*
Er is geen sprake van een vondst- of sporencluster. Hierom zijn de deelvragen niet van toepassing.
6. *Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (off-site-patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen, et cetera?*
De enige sporen die mogelijk aan landgebruik te koppelen zijn, zijn de twee greppels. Mogelijk houden deze verband met afwatering in het lager gelegen deel van het gebied. Deze laagte is in het vooronderzoek aangewezen, en in het proefsleuvenonderzoek aangetoond.
7. *Zijn er aanwijzingen voor agrarische en/of ambachtelijke activiteiten? Zo ja, waaruit blijkt dat en welke kenmerken zijn hieraan naar analogie van vraag 6 te geven?*
Er zijn geen aanwijzingen voor agrarische of ambachtelijke activiteiten.
8. *Kunnen meerdere bewoningsfasen onderscheiden worden?*
Er kunnen geen meerdere bewoningsfasen worden onderscheiden.

Landschap en bodem:

9. *Hoe is de opbouw van het profiel in bodemkundige, lithologische en lithogenetische zin? Wat zijn de kenmerken van de stratigrafische eenheden? Is er sprake van loopvlakken, begraven bodems, ophogingslagen of cultuurlagen?*
De bodemopbouw is te beschrijven als een verstoorde bouwvoor of toplaag. Deze is recent geroerd, getuige de aanwezigheid van mechanisch vervaardigde baksteen, betonfragmenten en plastic aan de basis van de bouwvoor, en bestaat uit matig siltig, donkerbruin of bruingrijs zand met weinig tot matig veel humus. Hieronder is plaatselijk een recent geploegde laag aanwezig. Deze bestaat uit donkerbruingrijs met geel

gemengd matig siltig, fijn zand. Deze lagen gaan scherp over in een lichtgeelwitte, fijnzandige, matig siltige, iets gelaagde C-horizont. Er is geen sprake van loopvlakken, begraven bodems ophogingslagen of cultuurlagen. Er is in een groot deel van het plangebied sprake van diepe verstoring.

10. *Wat is het paleo-ecologische potentieel van het onderzoeksgebied? Liggen in de omgeving locaties die voor analyse bemonsterd kunnen worden?*

Er zijn geen locaties die geschikt zijn voor paleo-ecologische analyse.

11. *Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat is het effect daarvan op de archeologische resten?*

Er heeft met name verstoring in de recente tijd plaatsgevonden in de vorm van vergraving en omploeging in het plangebied. Dit heeft als resultaat dat de enige aangetroffen sporen uit de recente tijd stammen.

Doordat er geen doorstart naar opgraving heeft plaatsgevonden komen de overige onderzoeksvragen te vervallen. Met de bovenstaande resultaten kan de hoofdvraag worden beantwoord:

In hoeverre zijn er binnen het plangebied (behoudenswaardige) archeologische vindplaatsen aanwezig?

Er zijn binnen het plangebied geen behoudenswaardige vindplaatsen aanwezig.

8. Conclusies, waardestelling en selectieadvies

Conclusie

Uit het proefsleuvenonderzoek blijkt dat de waarnemingen uit het booronderzoek grotendeels bevestigd kunnen worden. In een groot deel van het plangebied is de bodem diep verstoord geraakt door vergravingen in de recente tijd. Ook zijn de enige sporen die zijn aangetroffen te herleiden naar de recente tijd, getuige het materiaal wat erin is aangetroffen. Uit deze gegevens kan worden geconcludeerd dat er geen archeologische vindplaats in het plangebied aanwezig is.

Waardestelling

De waardestelling zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (versie 4.0) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit (tabel 3). Het eerste niveau is niet van toepassing, omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op dit onderzoek van toepassing. De fysieke kwaliteit is gebaseerd op de conservering en gaafheid van de aangetroffen archeologische sporen. De conservering geeft aan in hoeverre de resten behouden zijn, de gaafheid en in hoeverre een eventuele vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.

Op het selectie criterium fysieke kwaliteit scoort het plangebied hoog, omdat de aangetroffen sporen een goede, fysieke kwaliteit hebben. De sporen zijn goed bewaard gebleven en duidelijk zichtbaar in het vlak. Ook de vondst verkeert in goede staat. De waardering van de fysieke kwaliteit is in totaal zes van de zes mogelijke punten. In gedachten moet worden gehouden dat de sporen en vondsten uit de jaren '60 dateren en dus niet oud zijn, waardoor de fysieke kwaliteit als vanzelf hoog is.

De aangetroffen resten worden vervolgens getoetst op inhoudelijke kwaliteit. Het gaat hierbij om de zeldzaamheidswaarde, de informatiewaarde, ensemblewaarde (of contextwaarde) en de representativiteit. Ook hier geldt: drie punten voor een hoge, twee punten voor een middelhoge en één punt voor een lage beoordeling. Bij een beoordeling van in totaal zeven of meer punten voor de categorieën 'zeldzaamheid', 'informatiewaarde' en 'ensemblewaarde' kan een vindplaats alsnog als behoudenswaardig worden aangemerkt. Voor wat betreft de inhoudelijke kwaliteit wordt een score behaald van vier van de twaalf punten, waarmee het plangebied geen behoudenswaardige resten bevat.

Tabel 2. Waardestelling.

Waarden	Criteria	Scores		
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord		
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3		
	Conservering	3		
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1
	Informatiewaarde			1
	Ensemblewaarde			1
	Representativiteit			1

Selectieadvies

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat de oorspronkelijke bodem in een groot deel van het plangebied reeds verstoord is, en dat eventueel aanwezige archeologische resten al vergraven zijn sinds de jaren '60, of met de bouw van het varkensbedrijf. Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek en tabel 2 wordt geadviseerd het plangebied vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen. De kans dat met de werkzaamheden een archeologische vindplaats verstoord wordt, is klein. Een proefsleuvenonderzoek betreft een steekproef. Indien de opdrachtgever tijdens grondwerkzaamheden archeologische restanten aantreft, is deze verplicht volgens de Erfgoedwet om dit te melden bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Reusel – De Mierden.

9. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Topografische kaart 1:25.000 van Nederland
- www.topotijdreis.nl

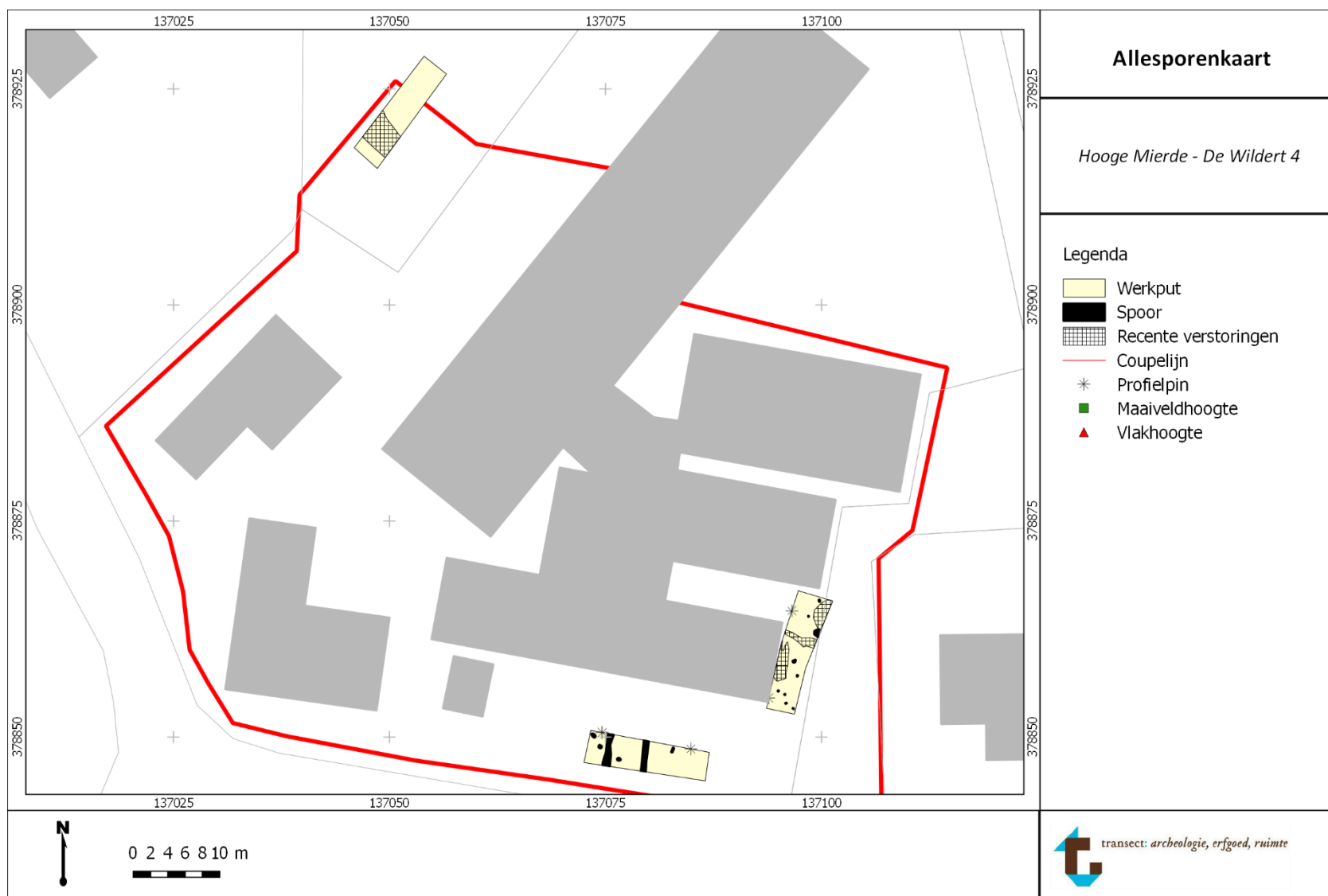
Literatuur

- Exaltus, R., Orbons, J., 2016, *De Wildert 4, Hooge Mierde, Gemeente Reusel-De Mierden Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek, oppervlaktekartering en karterend booronderzoek*. Archeopro Archeologisch Rapport nr 15107.
- Orbons, J., 2017, *Programma van Eisen, Archeologische Proefsleuven. De Wildert 4, Hooge Mierde. Gemeente Reusel – De Mierden*. Archeopro Archeologisch PvE Nr 16099.

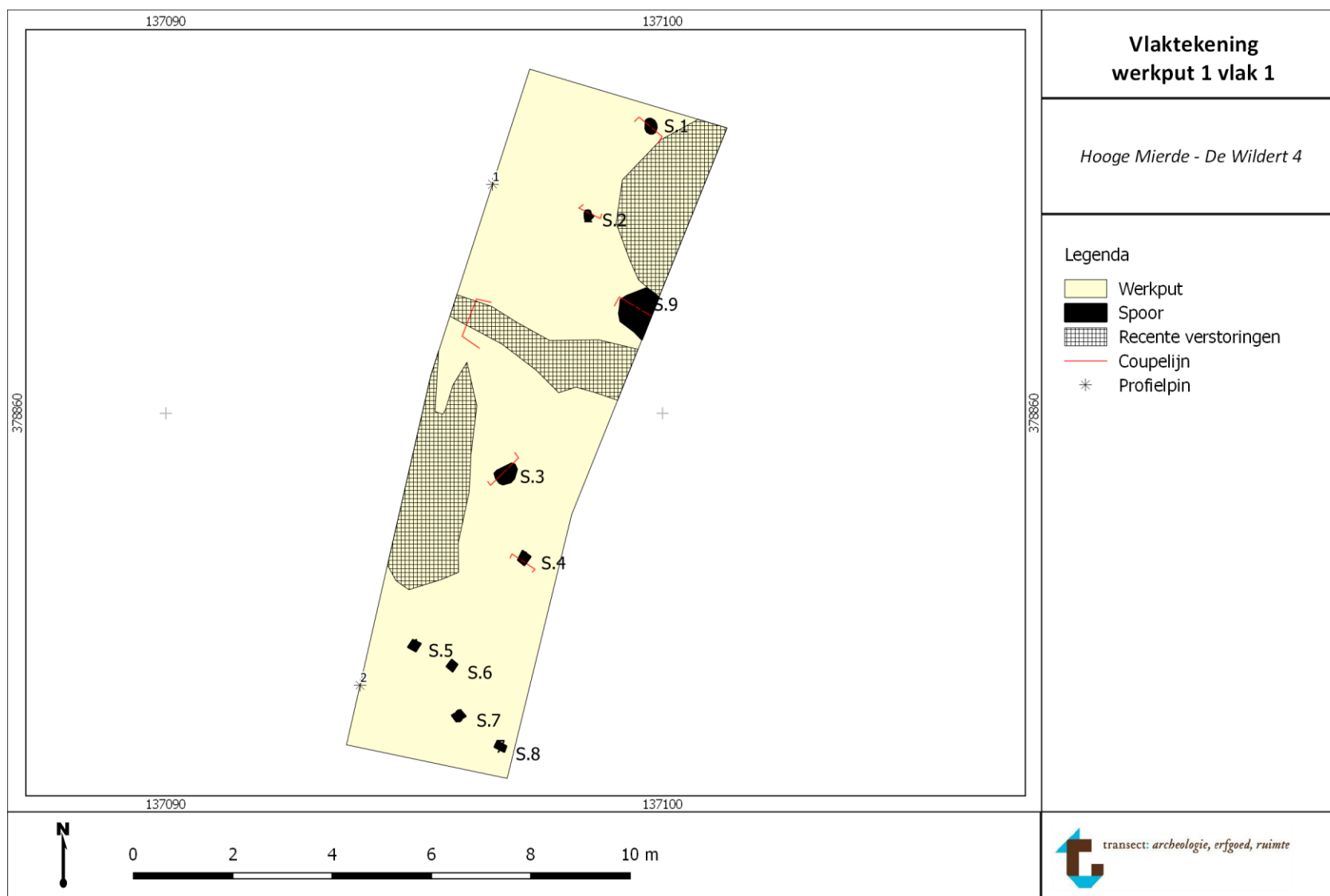
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

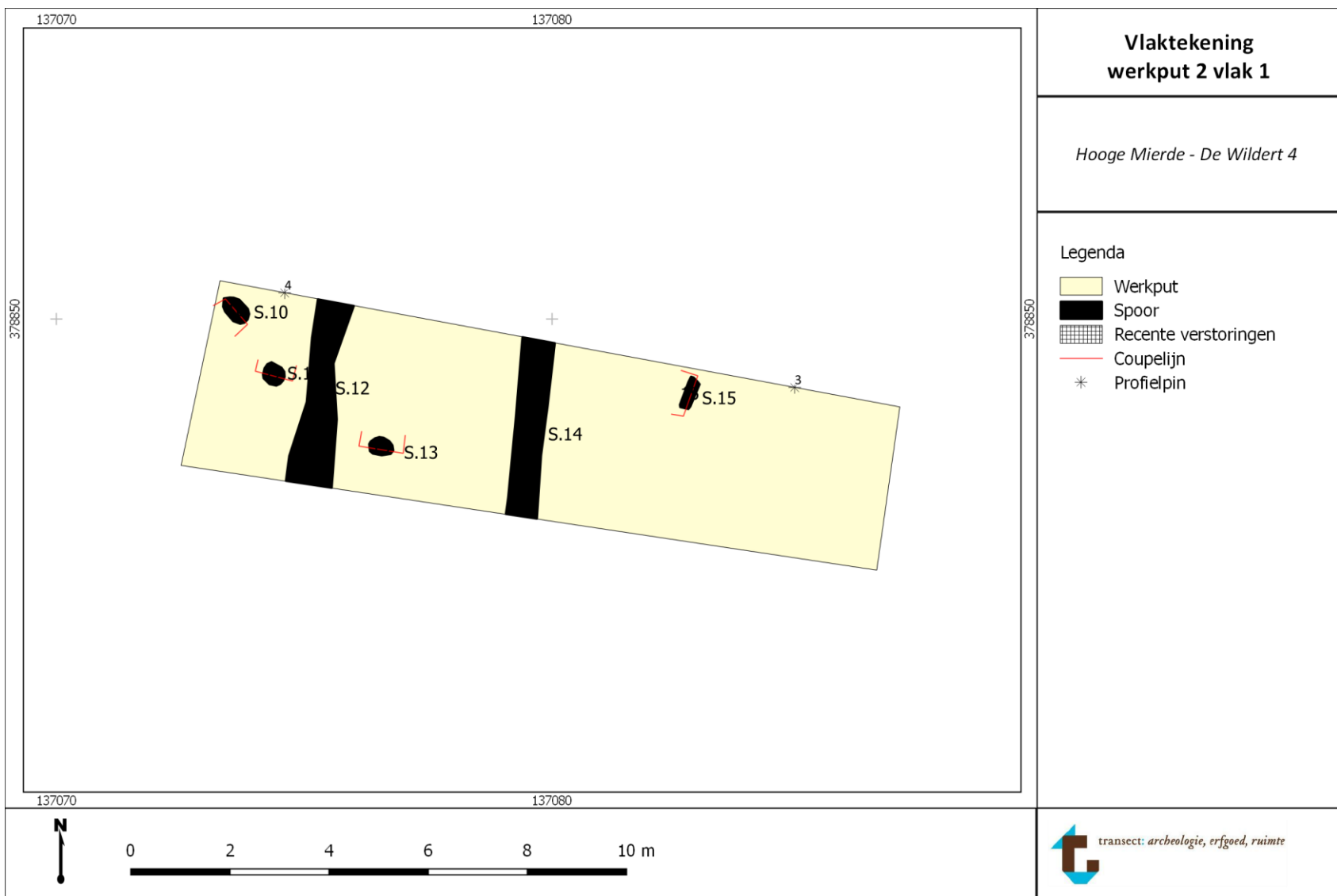
Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

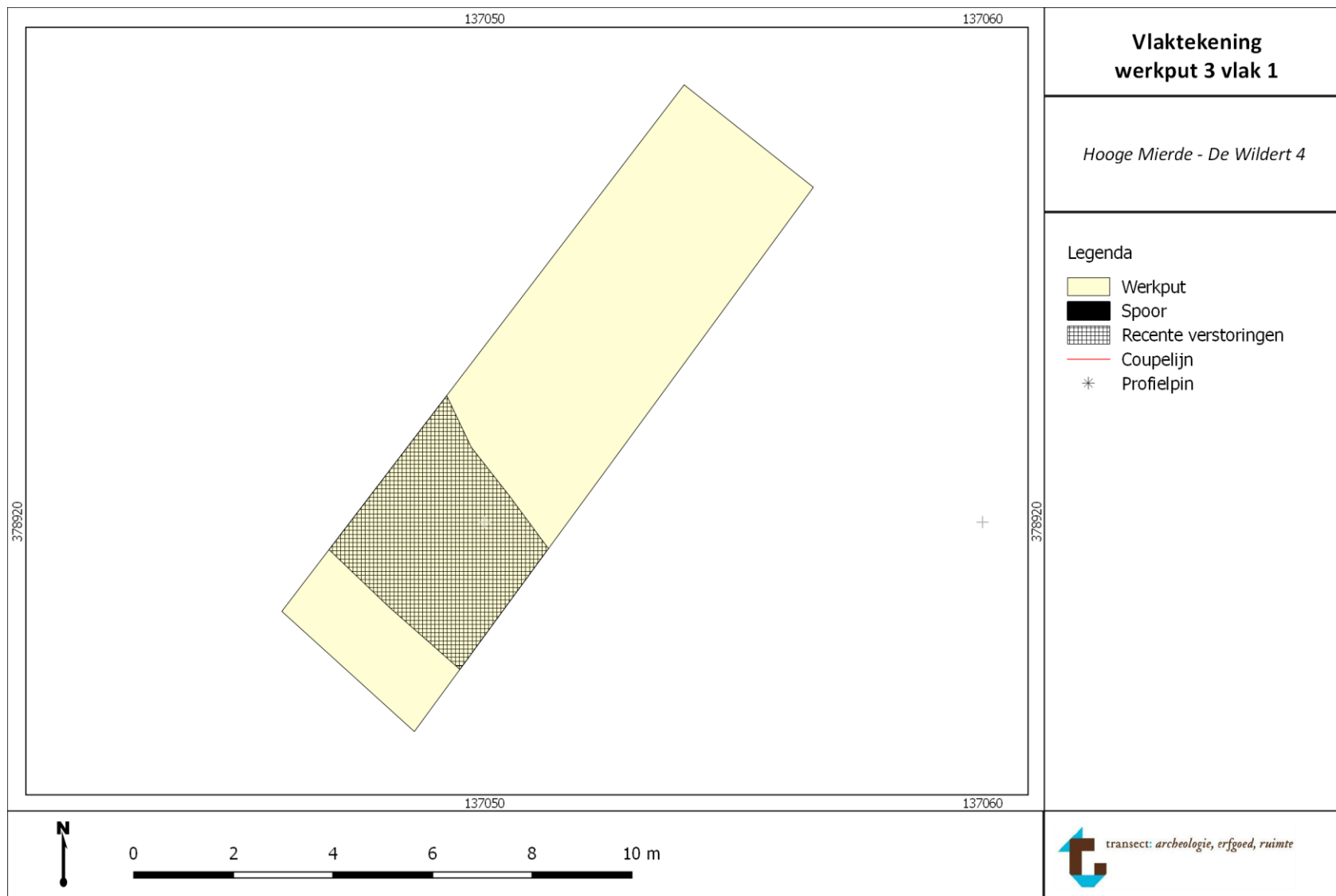
Bijlage 2. Allesporenkaart

Bijlage 3. Vlaktekeningen

Bijlage 4. Sporen- en lagenlijst

spoor	datum	werkput	vlak	vulling	kleur	textuur	gevekt	org	insluitsels		gecoupeerd	interpretatie	opmerking
1	13-7-17	1	1	1	Grigr	Zs2					ja	Pk	
2	13-7-17	1	1	1	Grigr	Zs2					ja	Pk	
3	13-7-17	1	1	1	Lgr	Zs2			Bkst		Ja	Poer?	Recent
4	13-7-17	1	1	1	Dgrgr	Zs2			Bkst		ja	Pk recent	
5	13-7-17	1	1	1	Dgr	Zs2					Nee	Pk recent	
6	13-7-17	1	1	1	Dgr	Zs2			Bkst		Nee	Pk recent	
7	13-7-17	1	1	1	Dgr	Zs2			Bkst		Nee	Pk recent	
8	13-7-17	1	1	1	Dgr	Zs2			Bkst		Nee	Pk recent	
9	13-7-17	1	1	1	Dbrzw	Zs2					Nee	Kuil	
9	13-7-17	1	1	2	Dbrbr	Zs2					Ja	Kuil	
10	13-7-17	2	1	1	Dbr	Zs2					Ja	Kuil	Recent
11	13-7-17	2	1	1	Dbr	Zs2					Nee	Kuil	Recent
12	13-7-17	2	1	1	Dbr	Zs2			bkst	Kopje,	Ja	Greppel	Bevat materiaal uit jaren 60
13	13-7-17	2	1	1	Dbr	Zs2			bkst	Glas	Nee	Kuil	Recent
14	13-7-17	2	1	1	Dbr	Zs2					Ja	Greppel	Bevat materiaal uit jaren 60
15	13-7-17	2	1	1	Dbr	Zs2					Ja	Kuil	
1000	13-7-17	1	104	1	Brgr	Zs2			Fe2		Laag	Laag	Verstoord
1001	13-7-17	1	104	1	Lgewi	Zs2					Laag	C-horizont	
2000	13-7-17	2	101	1	Dbrzw	Zs2					Laag	Laag	Verstoord
2001	13-7-17	2	101	1	Lgewi	Zs2					Laag	C-horizont	
2002	13-7-17	2	101	1	Lgewi/zw	Zs2					Laag	laag	Ploegkrassen? Recent!

Bijlage 5. Vondstenlijst

vondstnummer	datum	werkput	vlak	vak	spoor	vulling	categorie	verzamelwijze	aantal fragmenten	opmerking
1	13-7-17	1	1		9	1	Ker	coupe		
2	13-7-17	1	1		3	1	Kbw	Coupe		
3	13-7-17	2	1		10	1	Mix	Aanleg		
4	13-7-17	2	1		14	1	Mix	Aanleg		
5	13-7-17	2	1		12	1	Mix	Aanleg		
6	13-7-17	2	1	8			Ker	Aanleg		